

ELMİ RƏHBƏR, HƏYAT MÜƏLLİMİ

Son günlərdə 2022-2023 tədris ilinin sona yetməsi ilə əlaqədar həm dövlət, həm də özəl teleradio verilişlərində təhsilin, tədris problemləri ilə əlaqədar müxtəlif mövzularda müzakirələr aparılır. Gözümün nurunu itirdiyimdən dövrü mətbuatla əlaqəm olmadığına görə orada bu məsələlərin necə işıqlandırıldığından xəbərim yoxdur.

Təhsildə aparılan islahatlar, ibtidai və orta məktəb müəllimlərinin seriyasını yoxlamaq məqsədilə aparılan imtahanlar, onlara verilən sertifikatlar haqqındakı informasiyanı dediyim mənbələrdən alıram. Müəllimlərin ixtisas dərəcəsinə qiymətləndirmək məqsədilə aparılan imtahanlarda 60 sual verilir. Onların 50-sindən çoxuna düzgün cavab verənlərin aylıq əmək haqqısının 35 faiz, 30 ilə 50 arası bal yığanların əmək haqqısının isə 10 faiz artılacağı haqqında Nazirin sərəncamı verəcəkdir. Müəllimlərin öz sənətlərini artırması və bunun müqabilində əmək haqlarının artırılması yaxşı təşəbbüsdür.

İnteraktiv rejimdə aparılan bu verilişlərdə istər valideynlər, istərsə də müəllimlər, pedaqoqji mütəxəssislər çox maraqlı suallar və təkliflər verirdilər.

Məni bu yaşmda (90-dan artıq) bir şey düşündürür. Təlim ilə gətirib ki, orta məktəbdəki təhsil illərim müharibə dövrünə təsadüf etmiş və valideynlərimin işi ilə əlaqədar olaraq üç məktəb dəyişməli olmuşam. İbtidai sinifi və yeddi illik təhsil Bakının o vaxtı Caparidze rayonunun Şors küçəsində yerləşən 13 saylı yeddi illik məktəbdə, sonrakı iki ili (8 və 9-cu sinifləri) Puşkin rayonunda Nizami adına orta məktəbdə, 10-cu sinifi isə İmişli rayonunda Qaradonlu orta məktəbində oxuyub bitirmişəm. Oradan da 9 imtahan verərək Bakı Dövlət Universitetinin Fizika-riyaziyyat fakültəsinin «riyaziyyat» ixtisası üzrə birinci kursuna daxil olmuş, 1956-cı ildə oranı müvəffəqiyyətlə bitirmişəm. Həmin illərdə oxuduğum məktəblərin heç birində müəllim-valideyn, müəllim-direktor, təhsil, tədris problemləri haqqında bir kəlmə də eşitməmişəm. Bundan başqa, bizim ailə ziyalı ailəsi olduğundan mənim qardaş və bacılarım da orta məktəbləri müvəffəqiyyətlə bitirmişlər. Demək olar ki, ne atamın, ne də anamın təhsilimizlə əlaqədar heç bir problemi olmamışdır. Üç bacım Bakının 132 saylı nümunəvi qız məktəbini müvəffəqiyyətlə bitirib ali məktəblərə daxil olub seçdikləri ixtisaslara yiyələnmişlər. Məndən kiçik qardaşım Bakının 199 saylı orta məktəbini müvəffəqiyyətlə bitirib Bakı Dövlət Universitetinin Fizika fakültəsində təhsil aldığından sonra Leningradda aspiranturaya daxil olub dissertasiya müdafiə edərək elmlər namizədi adına layiq görülmüş, oxuduğu universitetə qayıdıb Radio-elektronika kafedrasında işə başlamış və həmin vaxtdan etibarən 40 ildən artıq müddətdə Bakı Dövlət Universitetinin sayılıb-seçilən müəllimlərindən olmuşdur.

Mən həmişə təhsil məsələləri ilə maraqlanmışam. Universiteti bitirdikdən sonra Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Neftçixarma İnstitutunda əmək fəaliyyətimə mühəndis vəzifəsindən başlayaraq bölmə, laboratoriya, şöbə rəisləri vəzifələrinə qədər yüksəlmiş, böyük kollektiv rəhbərlik etmişəm. O vaxtlar elmin qabaqcıl sahəsi sayılan riyazi usulların və elektron hesablama maşınlarının neft elminə, neft sənayesinə tətbiqi sahəsində çalışan ilk mütəxəssislərdən olmuşam. Kollektivimizdə çalışan gənclərdən 10-a yaxınının elmlər namizədi kimi yetişməsinə böyük əməyim olmuşdur. İnstitutda işləməklə bərabər Bakının Süleyman Tağızadə küçəsində yerləşən 150 saylı məktəbin nəzdindəki axşam fəhlə-gənclər məktəbində neçə il riyaziyyatdan dərs demişəm və heç zaman da təhsilə, tədrisə problemlərim olmayıb. Dərs dediyim, həmin məktəbi müvəffəqiyyətlə bitirən müdavimlərdən hər il bir neçəsi Respublikanın ali təhsil ocaqlarına imtahan verib daxil olurdular. Həmin dövrdə Azərbaycan ali məktəblərlə yanaşı texnikumlar, sənət məktəbləri, müxtəlif kurslar fəaliyyət göstərirdi. İnstitutda daxil olmaq istəməyən uşaqlar həmin məktəblərə gedib istedikləri sənəti seçirdilər. Bir qismi də fabriklərə, zavodlara işə gedir, əyalətlərdə işə kənd təsərrüfatında çalışırdılar. İndi isə hamı üz tutur ali məktəblərə.

Oxuduğum yeddi illik məktəb şəhərin ən nadinc uşaqları olan məhəlləsində üç saylı millis bölməsi ilə üzübüz ərazidə yerləşirdi.

Qazənfər
Məmmədov
90 yaş

Bu oğlan məktəbində elə oğlanlar var idi ki, müəllimlərdən, valideynlərindən gizli anasa çəkir, ciblərində soyuq silah gəzdirdirdilər, hətta iki oğlanda tapança olduğunu da bildirdik. Amma buna baxmayaraq, bütün uşaqların dərəcə davamiyyəti yüksək səviyyədə, təbiyələri də nümunəvi idi. Bunu işlədiyim gecə məktəbinə də aid edə bilərəm. Bunun əsas səbəbi müəllimlərin uşaqlara böyük diqqəti və qayğısı idi. 13 nömrəli məktəbin direktoru Poladovun Ağa müəllim zabitalı, təlim-təbiyəyə fikir verən, tədris işini gözəl bilən bir insan idi. Azərbaycanın xalq artisti Fuad Poladovun əmisi olan bu şəxs uşaqları öz balası qədər sevirdi.

Müharibədən bir qıçını didən yuxarı titrib qayıtmış və qoltuq ağacı ilə gəzən Əliabbas müəllimimiz bizə hesab dərsi deyirdi. O, olduca səbi və ciddi bir adam idi. Ən dələduz oğlanlar belə ondan çəkinirdilər. Amma o, heç kəsə əl qaldırmırdı. Onun ters baxışı kifayət edirdi ki, uşaq özünü düzgün aparсын. İndi sosial şəbəkələrdə müəllimin uşağı vurmasını, onu təhqir etməsini eşidəndə dəhşətə gəlirəm. Bilirəm, səbəb nədir. Müharibənin o ağır illərində müəllimlər heç vaxt uşaqlara nəmirdilər ki, valideynini məktəbə çağırıb gəlsin. Çünki onlar yaxşı bildirdi ki, atalar çəhbəddir, analar isə arxa cəhbədə — Bakının ətrafında sənəqlər qazır, müxtəlif hospitalarda yaralıları kömək edirlər. Heç öz balalarına baxmağa imkanları yoxdur. Həmin o ağır illər sanki insanları bir-birinə yaxınlaşdırmış, dostlaşdırmış. İndi Allaha şükür, ölkəmizdə vəziyyət illəndən yaxşılaşır. O vaxtlar bir tike çörəyə möhtac olan insanlar indi o balalara düşər olurlar. İnsanlar bir-birlərinə elə bil yadlaşmış, uzaqlaşmış, hərə öz probleminə qapanmışdır.

1959-cu ildə, iyul ayının sonuna yaxın işlədiyim institut direktorunun kitabəsi zəng edib dedi ki, Qazənfər müəllim, saat 3-də konfrans-zaldə olun, AzNeftin rəhbər işçiləri ilə Moskvadan gəlmiş böyük alim institutumza gələcək. Saat 3-də konfrans-zal ağzına qədər dolu idi. Alimlər, mütəxəssislər alimin görüşünə gəlmişdilər. Gələn qonaq dünya şöhrətli alim, Moskva Dövlət Neft İnstitutunun kafedra müdiri, texnika elmləri doktoru, professor, Rusiya Elmlər Akademiyasının üzvü Vladimir Nikolayeviç Şelqov idi. Alim söhbətinə belə başlamışdı: dedi ki, mənim bu institutla dostluğum 1935-ci ildə institutun kitabxanasının oxu zalında etdiyim maruzə ilə başlayıb. Mən burada çalışan alimlərin hazırlığına, bilik səviyyəsinə heyran oldum və o vaxtdan demək olar ki, hər il yay məzuniyyətində Bakıya gəlir, AzNeftdəki dostlarımla görüşür və onların problemləri ilə maraqlanıram.

Alimin məruzəsi olduca maraqlı keçdi. Məqalənin həcmi imkan vermir ki, o məruzə haqqında mənə ətraflı danışım. Məruzədən sonra sual-cavab və çıxışlar oldu. Sonda məruzəçi zala müraciət etdi: «Kimin mənə sözü varsa, yaxınlaşıb təkliflərini verə bilər».

Mən yerimdən qalxıb ona yaxınlaşdım və özümü təqdim etdim. Dedim ki, Vladimir Nikolayeviç, sizin yetirməniz Hüseynov Hümət Paşa oğlunun təklifi ilə mən riyazi həlli çətin olan bir-iki məsələnin elektrik modelində həllini verməmişəm və müəyyən nəticələr almışam. O nəticələr haqqında «Azərbaycan neft təsərrüfatı» jurnalının bu ilki 7-ci sayında həmmüəlliflərlə birlikdə bir məqalə dərc etdirmişəm. Sizi maraqlandırsın və imkanınız olsa, sizə onlar haqqında danışa bilərəm.

Institutun direktoru bizim bu söhbətə diqqətlə qulaq asırdı. Vladimir Nikolayeviç direktorumuza üzünü tutub dedi ki, əgər bu gənc oğlanı Moskvaya ezam edə bilərsiniz, mən onunla söhbət edə və ona müəyyən göstərişlər verə bilərəm. Bu gün axşam yola düşürəm dəyə imkanım yoxdur. Direktorumuz öz razılığını verdi. Ondən sonra o mənə üzünü çevirib dedi ki, avqust ayının 14-də mən işə çıxacağam. Səhər saat 10-da kafedrada mən sizi gözləyəcəyəm.

Vaxt yetişəndə mən ömrümdə ilk dəfə, qatarla Moskvaya getdim. Saat 10-da mən Vladimir Nikolayeviçin kabinetinə daxil oldum. O, yazı stolunun arxasında əyləşib mənə gözləyirdi. Məni görcək gülümsəndi. Dedi, xoş gəlmisən. Yaxınlaşdım, əl verib mənə özlüyü göstərdi. Dedi ki, Qazənfər Əliyeviç, bu gün yoldan gəlmisiz, yorğunsuz, səhər saat 9-da sizə evimdə, səhər yeməyində gözləyirəm. Gəlin bizə (ünvanı və necə gedəcəyimi başa saldı), səhər yeməyini birlikdə yeyək, sonra gəlib kafedrada elmi söhbəti davam etdirərik.

Bələ də etdik. Səhər 9-da Moskvanın Naberejnaya Şevçenko küçəsində yerləşən möhtəşəm binanın üçüncü mərtəbəsində Vladimir Nikolayeviçin gözəl mənzilində idim. Böyük otağın ortasında yerləşən elipsvari masanın arxasında, yuxarı başda biri 70-75 yaşlı, ağ saçlı, digəri isə ondan bir qədər daha gənc iki nurani qadın əyləşmişdi. İkinci xanımın yanında Vladimir Nikolayeviç, ondan sonra isə iki cavan oğlan əyləşmişdi. Mən də onunla üzübüz, masanın bu biri tərəfində əyləşdim. Masanın üstündə hər kəsin qabağında fincan, böyük bir nimçədə Vladimir Nikolayeviçin dediyi kimi — piroq var idi. O, ayağa qalxıb divarın yaxınlığındakı kiçik masanın üstündən bir su, bir dəm çaynıqını əlinə alıb yuxarı başda əyləşən nurani xanıma yaxınlaşdı və bözə belə başladı: Qazənfər Əliyeviç, bu xanım mənim anamdır, o mənim zəhmətimi çox çəkib, mən ömrü boyu ona borcluyam. Ona görə, mən hər gün ona qulluq edir və ilk çayı onun fincanına süzürəm. Anası gülmüşdü.

Onun yanında əyləşən həyat yoldaşım Vera Arxipovnadır. Mən ona da çox borcluyam. Həyatdakı nailiyyətlərimin əksəriyyəti onun köməyi ilə olub. O mənə iki oğul bəxş edib. Saşa və Mişa Moskva Dövlət Universitetinin tələbəlidirlər. Bunlar deyib xanımın fincanına çay süzdü. Sonra mənə

yaxınlaşıb mənim fincanıma çay süzə-süzə dedi ki, siz mənim qonağımsınız, mən sizə də qulluq etməliyəm. Sonra gedib özünə də çay süzüb çaynıqları aparıb öz yerinə qoydu və dedi: Oğlanların işə həyəsi durub özünə çay süzməlidirlər, bizdə qayda belədir.

Sonra səhər yeməyinə başladım. Mən utana-utana bir tike piroq yeyib çayımı içdim. O, çay içə-çə dedi, Qazənfər Əliyeviç, görünür, biz sizinlə birlikdə bir neçə il elmi fəaliyyət ilə məşğul olacağıq. Odur ki, mənim sizin ailə haqqında məlumatım olmalıdır. Xahiş edirəm, valideynləriniz və ailəniz haqqında qısa da olsa, məlumat verin.

Mən onun anasının və həyat yoldaşını Vera Arxipovnanın boyununda gümüş zəncirdən asılmış xaç gördüm. Mən Vladimir Nikolayeviçin boyunda da xristianlığın müqəddəs simvolu olan xaç görmüşdüm və bildirdim ki, bu, dindar bir ailədir. Dedim, Vladimir Nikolayeviç, mənim atam rus-tatar məktəbini bitirib, rus dilini yaxşı bilir, mühəsis ixtisasına yiyələnib, həmin vəzifədə çalışır. Anam isə kiçik tibb bacısı təhsili alıb, bir müddət tibb bacısı kimi işləyib, indi isə qəhrəman ana kimi evdar qadındır. Mənim iki bacım və qardaşım ali təhsillidir, kiçik bacım isə orta məktəbdə oxuyur.

Mənim ana babam Şeyx Fərəculla Pişnamazzadə Qafqazda tanınmış din xadimi olmuş, Zaqafqaziya Ruhanilər İdarəsinin baş qazisi vəzifəsində uzun illər çalışmışdır. 20-ci ildə Azərbaycanda sovet hökuməti qurulanda Şəkinin komendantı olmuş polkovnik Qonkin onu din xadimi kimi güllələmək istəyəndə o, polkovnikə demişdi ki, siz bu hərəkətinizlə inqilab tarixinə böyük ləkə vuracaqsınız. Dahi rus yazıçısı Lev Tolstoyla məktublaşan bir şəxsin öldürülməsinin səbəkarı olacaqsınız. Bunu rus xalqı sizə başışlamaz.

N.Nərimanovun müdaxiləsi ilə Qonkin fikrindən dönmüşdü. Bunu eşidəndə Vladimir Nikolayeviç çox təəccübləndi. Dedi, siz elə böyük insanın nəvəsiniz?

Dedi, bəli. Anam deyir: «Lev Tolstoyun atama bağlı olduğu şəkli bizim evdə ən hörmətli yerdə qoyulmuşdu. Atamı həbs edəndə onun bütün dini kitabları ilə bərabər Tolstoyun da şəklini evimizdən apardılar. Sonralar atam öyrəndi ki, həmin şəkli Tiflisdə, dövlət arxivində saxlanılır. Eşitdiyimizə görə, sonralar o şəkli Almaniyanın Drezden Galereyasına aparıblar».

Mənim atam, anam da islam dininə qulluq edən şəxsiyyətlərdir. Onlar Quran oxuyur, gündə 5 dəfə ibadət edib namaz qılırlar. Vladimir Nikolayeviç dedi ki, mən sizdən xahiş edəcəyəm ki, babanızın Tolstoyla olan münasibəti barədə mənə ətraflı məlumat verəsiniz. Mən də xristian dininə xidmət etdiyim üçün 30-cu ildə xaç gəzdirdiyimə görə həbs edilib iki il həbsxanada yatmışam. Amma buna baxmayaraq, mən öz əqidəmdən dönməmişəm.

Bununla söhbətimiz bitdi. Onunla birlikdə avtobusa minib universitetə gəldik. Universitetdə o mənə dedi ki, indi mənə öz gördüyün işlər barəsində ətraflı danış və mənə bir dəfər ver ki, orada sənə verəcəyim tapşırıqları qeyd edim. Mən onun qarşısına özümü gətirdiyim böyük formatlı bir dəftər qoydum və həmin dəftərdə elədiyim məsələlərin sxemlərini çəkdim. Həmin məsələlər layda vurucu quyulardan istismar quyularına sıxışdırılan neft-su sərhədinin axın şəbəkəsini modeldə qurmuş və quyuların sulaşma vaxtı, yatağın neft vermə əmsali və işləmə müddəti haqqında müəyyən məlumatlar əldə etdiyim barədə söhbət etdim. O, həmin dəftərdə quyuların layda yerləşməsi haqqında bir neçə sxem çəkdi və dedi: Azərbaycanın yeni neft yataqlarının istismarı bu sxemlərlə aparılacaq, çox yaxşı olar. Bunların praktik nəticələri AzNeft İstehsalat Birliyi üçün faydalıdır. Neft daşlarında və Şirvanda açılan yeni yataqların işləmə layihələri tərtib ediləndə çox guman ki, bu sxemlərdən istifadə edəcəklər. Aldığın nəticələr haqqında mənə vaxtınız məlumat verərsən.

Sonra o, dünya neft yataqlarının hasilatı haqqında yazılmış («Отечественная и мировая нефтедобыча») kiçik həcmli bir kitabçasını bağışlamaq dəsti-xətti ilə yazıb mənə verdi. Dedi, bu kitabça ilə də tanış olarsan. Bundan əlavə, bir neçə elmi kitabı oxumağı da mənə tövsiyə etdi. Dedi, nə vaxt nə sualın olsa, utanmadan, çəkinmədən mənə yazıb soruşa bilərsiniz.

НА СТР.9

ELMİ RƏHBƏR, HƏYAT MÜƏLLİMİ

Əvvəlki səh. 8

Axırda dedi ki, Qəzənfər Əliyeviç, mən Azərbaycan xalqını çox yaxşı tanıyıram. Mənim orada yaxın dostlarım var. Bir neçəsinin adını, soyadını dedi. Doğrudan da, onlar Respublikanın yüksək ixtisaslı, tanınmış şəxsiyyətləri idi. Sonra mənə dedi ki, sizdə adətdir, Moskvaya gələndə dostlarınıza, tanışlarınıza hədiyyələr gətirirsiniz. Bunu yadırdınızda saxlayın, mən heç bir hədiyyə qəbul etmirəm. İçki içən də deyiləm ki, qiymətli şərab, konyak və digər içkilər gətirəsiniz. Mən bunu sizə qadağan edirəm. Ürəyiniz nəse gətirmək istəsə, mənim həyat yoldaşım Vera Arxipovna qızıl gül həvəskarıdır. Hər gələndə ona bir neçə qızıl gül gətirəsiniz, bu, bizim üçün ən böyük hədiyyə olar. Növbəti günlərdə gələrsiniz, mən sizi kafedranın əməkdaşları ilə tanış edərdim. Onların elmi nəticələrini dövrü elmi mətbuatdan oxuyarsınız. Sonra xudahafisləşdik.

Mən elmi rəhbərimin dediyi kimi etdim. Qaldığım günlərdə kafedranın aparıcı professor və müəllim heyəti ilə yaxından tanış oldum. Onların işləri haqqında məlumatlar əldə etdim. Onlar da mənə tapşırıdılar ki, Moskvaya gələndə hökmən gedib onlarla görüşüm.

Mən Moskvadan çox böyük təəssüratla qayıtdım. Və direktorumuza bu haqda məlumat verdim. İnstitutun direktoru, akademik Ələşrəf Əlizadə mənə dedi ki, oğlum, tale sənin üzünə gülüb, sən dahi bir insanla tanış olmusan. Onun tapşırıqlarını layiqincə yerinə yetirəcəyinizə əminəm. Sənə uğurlar arzulayıram. Ona məktub yaz və mənim ona təşəkkürümü bildir.

Mən böyük həvəslə həmin məsələlərin həllinə girişdim. Həll etdiyim məsələlərin nəticələri haqqında müxtəlif konfranslara, simpoziumlara, seminarlara məruzələr, tezislər, məqalələr göndərdim. Onlar haqqında vaxtaşırı rəhbərimə məlumatlar verdim. Aldığım nəticələr onu qane edirdi.

1963-cü ildə mən dissertasiya işimi tamamlayıb V.N.Şelkaçovun görüşünə getdim. İki gün işi oxuduq. O, işə heç bir irad tutub düzəliş etmədi. Dedi, çox yaxşı. İstəsən, bizim institutda da müdafiə edə bilərsiniz. Ya da, akademik Azad Mirzəcanzadənin kafedrasında işini müzakirə edib Sənaye İnstitutunun Müdafiə Şurasında müdafiə edə bilərsiniz.

Sənə uğurlar arzulayıram. 1964-cü il, yanvar ayının 17-də dissertasiya işimi Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki Azərbaycan dövlət neft və sənaye universiteti) böyük akt zalında keçirilən Müdafiə Şurasında müvəffəqiyyətlə müdafiə etdim. Müdafiədən sonra Şuranın sədri, institutun prorektoru, tanınmış neftçi alim Əliqulu Məmmədov Şura üzvlərinə müraciət edib dedi ki, biz sizinlə bir səhvə yol verdik. Bizim Şurada indiyədək belə yeni elmi və praktik əhəmiyyətli nəticələr olan dissertasiya müdafiə edilməmişdi. Biz fasilə edib Qəzənfər müəllimə yenidən söz verib bu işi doktorluq dissertasiyası kimi təsdiq edə bilərdik. Mən ona öz minnətdarlığımı bildirdim.

Bir ay keçməmiş SSRİ Ali Attestasiya Komissiyasının «elmlər namizədi» elmi adı almağım haqda diplom aldım. Bu, mənim elmi rəhbərimin mənə etdiyi ən böyük töhfə oldu.

Elmi rəhbərimlə yaxınlıq etdiyim o 3-4 il ərzində mən ondan çox şey öyrəndim. O, nəinki böyük alim, pedaqoq, mütəfəkkir idi, eyni zamanda, geniş qəlblı insan, yetirmələrinə sərbəstlik verən, böyük diqqət və qayğı göstərən və bunu öz tələbələrinə tövsiyə edən bir müəllim idi.

Ona heç bir tələbbür, özündənrazılıq əlaməti yox idi. Öz tələbələri ilə özü ilə eyni hüquqlu şəxs kimi rəftar edirdi. Mənə elə gəlir ki, bizim təhsildə çatışmayan keyfiyyətlərdən biri müəllimlə şagird, tələbə arasında böyük bir uçurumun olmasıdır. Bəzi müəllimlər elə bilirlər ki, şagird, tələbə ondan nə qədər çox qorxsın, o qədər yaxşıdır. Hətta bəzi müəllimlər şagirdlərin, tələbələrin verdiyi sualları ağızında kəsib ona danışmağa imkan vermirlər. Bu, qəbahətdir. Bu, şagirdin, tələbənin hüququnu, sərbəstliyini əlindən almaq, onu kölə etməkdir.

1994-cü ilin sentyabrında «Əsrin müqaviləsi» imzalanıb qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti həmin müqavilədə nəzərdə tutulan işləri yerinə yetirmək üçün möhtəşəm plan tərtib etdi. Həmin plana uyğun olaraq Bakıda Dünya Neft və Qaz sərəhsinin işə düşməsi və həmin ərəfədə «Xəzər neft-qaz-yataq» beynəlxalq elmi konfransının həyata keçirilməsi nəzərdə tutuldu. Konfransın akademik A.X. Mirzəcanzadənin təklifi ilə həmin ildən baş-

layaraq iki ildən bir neft şirkətinin və Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının təşkilatçılığı ilə keçirilməsi planlaşdırıldı.

2002-ci ildə beşinci konfransın keçirilməsi ilə əlaqədar təşkilatı işlərə baxılarkən Azad müəllim 1992-ci ildə yaratdığı «Neftin, qazın geotexnoloji problemləri və kimya» Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktoru mərhum Elmira xanım Ramazanova ilə mənə tapşırıd ki, bu il V.N.Şelkaçovun 95 yaş tamam olur. «Bununla əlaqədar olaraq 3 nəfər — sizin ikinizin və Moskva Dövlət Neft Kimya və Qaz Sənayesi İnstitutunun rektorunun müəllifliyi ilə V.N.Şelkaçovun həyat və yaradıcılığına həsr olunmuş sanballı bir məruzə hazırlanmalıdır. Qoy xaricdən gələnlər bilsinlər ki, dünya neft elminin korifeyləri kimlərdir». Məruzə konfransın plenar iclasına salınmışdı. Moskva Universitetinin rektoru gələ bilmədiyindən öz yerinə Şelkaçovun rəhbərlik etdiyi kafedranın professoru N.N.Xarin gəlmişdi. Rektorun xahişi ilə həmin məruzəni o, iştirakçılara çatdırdı. Məruzə böyük diqqət və hörmətlə qarşılandı. Professor Xarin özü ilə 2001-ci ildə «Nedra» nəşriyyatı tərəfindən nəfis şəkildə nəşr edilmiş yuxarıda adı çəkilən kitabın yeni, tamamlanmış nəşrini gətirmişdi. O kitabın bir nüsxəsini müəllifin dərəkənarı ilə şirkətin birinci vitse-prezidenti, akademik X.B.Yusifzadəyə təqdim etdi. Qalan bir neçə nüsxəni də şirkətin rəhbərliyinə verdi. Yeri gəlmişkən, qeyd edim ki, V.N.Şelkaçov 2001-ci ildə həmin kitabın beş nüsxəsini, dərəkənarla A.X.Mirzəcanzadəyə, SSRİ-nin bir nömrəli neftçisi adlandırılan və uzun müddət alimin mərtəbə qonşusu olan S.A.Vəzirovun həyat yoldaşı Valide xanıma, vaxtilə aspirantları olmuş Q.N.Cəlilovun və H.P.Hüseynovun ailələrinə və onun gördüyü işlər istiqamətində görkəmli nailiyyətlər əldə etmiş N.R.Vahabovaya, İ.Ə.Nəsrullayevə və bu sətirlərin müəllifinə göndərmişdi.

2005-ci il aprelin 13-də səhər-səhər mərhum Azad müəllim mənə işə zəng edib dedi ki, bu gecə V.N.Şelkaçov dünyasını dəyişib. Jurnalın may nömrəsində onun haqqında bir yaxşı məqalə yaz. Mən Azad müəllimin tapşırığını yerinə yetirdim. Allah hər iki alimə rəhmət eləsin.

Sonda bir vacib məqamı qeyd etmək yerinə düşərdi. Türk Dövlətləri Təşkilatı Türk Universitetlər Birliyi rektorlarının 6-7 iyun

2023-cü il tarixlərində Səmərqənddə Özbəkistan İpək Yolu Beynəlxalq Turizm və Mədəni İrs Universiteti, Türk Universitetlər Birliyinə hazırda sədrlik edən Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti və Daşkənd Dövlət Şərqsünaslıq Universiteti ilə birgə xüsusi toplantısı keçirilib. Həmin toplantıda məşhur türk alimi, Nobel mükafatı laureatı, Prof. Dr. Əziz Sancar Türk Dünyasında elmi inkişaf etdirmək, dünya ilə rəqabət aparmaq üçün nə etməli olduğumuzu 10 müddəə şəklində ümumiləşdirmişdir. Mənə elə gəlir ki, həmin müddəalara əməl olunsun və bütün müəllimlər öz sənətlərinə ciddi yanaşsın, balalarımıza məktəbdə yaxşı təhsil versə, dərindən sonra əlavə müəllim yanına gedib dərslər keçməyə ehtiyac qalmaz. İndi, demək olar ki, bütün məktəblərdə 10-11-ci sinif şagirdləri dərindən sonra müəllim yanına hazırlıq kurslarına gedib ali məktəb imtahanlarına hazırlanırlar. Mənim oxuduğum və sonrakı illərdə belə şeylər yox idi. Mənim qızım və oğlum — heç birisi müəllim yanında getməyib. Hər ikisi orta məktəbi qızıl medalla, müvəffəqiyyətlə bitirib seçdikləri ixtisasın sahibi olublar. Nəvələrim də həmçinin. Qardaşım və bacım uşaqları da onlar kimi. İndi onların əksəriyyəti xarici institutlarda, magistr pilləsi üzrə təhsil alırlar. Bir bacımın qızı Vyana Universitetində dissertasiya müdafiə edib doktorluq elmi adına yiyələnmişdir və indi oranın aparıcı müəllimidir. Bizim indi dünyanın məşhur universitetlərində təhsil alan xeyli övladlarımız var. Azərbaycan xalqı elmə, təhsilə, mədəniyyətə, incəsənətə böyük maraqla göstərən, istedadlı bir xalqdır. Onlara kömək edib düz istiqamətləndirmək lazımdır. Əminəm ki, biz Qarabağ problemindən tam azad olandan sonra bizim dünya, elm, təhsil zirvələrinə yüksələn kadrlarımız yetişəcəkdir. Buna heç şübhə nəzər etməyin. Necə ki, mərhum şairimiz Əli Kərimin oğlu, vaxtı ilə Moskva Dövlət Universitetini müvəffəqiyyətlə bitirib namizədlik və doktorluq dissertasiyalarını müdafiə etmiş, 20 ildən artıq müddətdə Türkiyə universitetlərində çalışan, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Azər Kərimin riyazi işləri, aldığı nəticələr Amerika universitetlərində təsis edilir. Belə övladlarımızı tapıb onlara layiq olduqları dəyəri verib xalqın nəzərinə çatdırmaq lazımdır.

Qəzənfər MƏMMƏDOV.